

Печка была зімовым курортам, пра гэта ў „Тарасе на Парнасе“ — Зэўс „грэў на *печы* стары плечы ды нешта ў барадзе шукаў“. Альбо ў народных прыпеўках: „А на *печы* пры лучыне дзеўкі грошы палічылі, налічылі шастака і купілі мужыка. А на *печы* пры лучыне маці грошы палічылі, налічылі кучку і купілі сучку“. Асучасьненая *печ* — гэта грубка, пазьней камін. Клалі *печы печнікі*, сапраўды на *печы* добрыя рэчы. Печ ласкава грэе і ўспаміны.

Піва

Аляксандар Лукашук

Халоднае, сьвежае, неразбаўленае, густое, бурштынавае, бочкавае, пеннае — памятаеце рэкламу: *піце піва пеннае!*

Што добра пад *піва*? Сушаны лешчык, салёны абаранак, вараныя ракі, сяброўская гутарка пра ўсё на сьвеце.

Піва прыдатнае для ацэнак: зь ім *піва ня зварыш* — не дагаворышся, не паразумеешся. А вось выправіцца „да Абрама на *піва*“ значыць — да праайцоў, на той сьвет. Хоць на тым сьвеце, паводле наяўных зьвестак, *піва* няма — там амброзія (тым, хто заслужыў). У Бібліі *піва* ня згадваецца ані разу, хоць у Чэхіі можна купіць куваль з тэкстам *піўнога* варыянту малітвы „Ойча наш“.

Піўніцай на пачатку ХХ стагодзьдзя ў Беларусі называлі адмысловы склеп для захоўваньня *піва*, квасу, малака, гародніны; *піўніцы* былі драўляныя і мураваныя. *Піва* зь *піўніцы*, пэўна, смачнейшае, чымся зь сёньняшняй жалезнай лядоўні.

Бровары — даўняя прыкмета беларускіх мястэчак. Неяк адзін случкі патрыёт хваліўся: раней казалі „*піва* няма, толькі случкае“, а цяпер случкае *піва* — самае смачнае. *Піва* ня ёсьць нацыянальны напой для беларусаў, як для чэхаў ці баварцаў, дзе вараць тысячы гатункаў і выпіваюць сотні літраў за год, наладжваюць *піўныя сьвяты* ды *піўныя пугчы*. Але ў Беларусі апошнім часам *піва* становіцца прадметам нацыянальнай гордасьці: наша *піва* — лепшае за расейскае, смачнейшае за польскае, таньнейшае за літоўскае.

Піва — паказчык таго, што ўсё ў парадку, паціху, як цяпер кажуць — нормалёва.

Хадзем на піва!

Пляцоўка

Анатоль Вярцінскі

Дзіцячая, будаўнічая, стартавая і пасадачная... Меншая сястра *пляца*. Праўда, зь іншым функцыянальным прызначэньнем.

Калі ўзяць *пляцоўку* дзіцячую, то ў адрозьненьне ад *пляца*, які мае чамусьці ўласьцівасьць ператварацца іншым разам з *пляца* Волі, Незалежнасьці ў *пляц* няволі і залежнасьці, быць месцам, дзе дарослыя дзядзькі — яны ж правадыры — праводзяць ваенныя парады ды ладзяць агляды сваіх сілаў на страх унутраным і замежным ворагам, — у адрозьненьне ад гэтага, *дзіцячая пляцоўка* зь яе горкамі, лесвічкамі, карусэлямі зьяўляецца, наадварот, месцам, дзе юныя грамадзяне могуць свабодна гуляць і забаўляцца, ды

адначасова атрымліваць навыкі, так бы мовіць, мірнага суіснавання, урокі таго, як жыць у згодзе і паразуменьні адно з адным.

Што датычыць *пляцоўкі будаўнічай*, то незалежна ад яе памераў і тапаграфіі, тут усё вырашае адзін чыннік — хто будоўлю заказвае, хто праектуе, ну, і, вядома ж, хто прараб — вольны будаўнік ці раб. У першым выпадку будзе ўзведзены трывалы ды дыхтоўны дом. У другім — пабудаваная з горам напалам якая-небудзь хаціна-камуналка, якая пры першым жа землятрусе дасьць трэшчыны або разваліцца зусім.

Пляцоўка стартавая і ўзьлётная, пляцоўка пасадачная. Яны часта не супадаюць, не атаясамліваюцца, што і меў на ўвазе народ, калі казаў: высока падляцеў, ды нізка сеў; прыехаў тузам, а паехаў з канфузам; няпраўдай можна далёка пайсьці і ўвесь сьвет абысьці, а назад, дадому зь ёй ня вернешся.

Постаць

Леанід Галубовіч

Яшчэ зь вясковага дзяцінства помню — зіма, шарая гадзіна, а ты адзін у хаце, замкнуты знадворку, бездапаможны, галодны, сплаканы. Усё ўзіраешся ў сутоннае акно, і, вой, як ёкае тваё дзіцячае сэрца, калі раптам за шыбаю прамільгне знаёмая *постаць* маці або бацькі. Гэта і ёсьць твае найпершыя *постаці*...

Па часе давядуць яны табе, што ўсякае жыцьцё даецца з боскай ласкі. І ўжо Бог стане той тваёй патаемнай *постацьцю*, якая жыцьцём у табе толькі за кошт веры. І будзе велічнай нагэтулькі, наколькі моцнай будзе гэтая вера.

За згаданымі трыма зьявяцца *постаці* тваіх школьных настаўнікаў, якія ў сваю чаргу адкрыюць табе *постаці* славутых людзей навукі, культуры й гісторыі. Сярод іх будзе шмат чужых і часовых імёнаў. Такіх, як Іван Жалівы, Суворав, Маркс і Энгельс, Ленін і Сталін, Дзяржынскі...

І ўсё ж паступова, як з туману, пачнуць выяўляцца й свае, пасоўваючы чужых наўзбоч памяці. Так увойдуць у тваё жыцьцё Францішак Скарына, Мікола Гусоўскі, Кастусь Каліноўскі, Францішак Багушэвіч, Максім Багдановіч, Ларыса Геніюш, Уладзімер Караткевіч.

Больш за 40 гадоў мінула з той шарай зімовай гадзіны... І цяжка павярць, што пішу я гэтыя словы ў Менску, у сваёй кватэры на вуліцы Кастуса Каліноўскага, што ў мяне ёсьць дачка-пяціклясьніца, зь якой можна своеасабліва пакалямбурыць наконт яе ўзаемаадносінаў з падлеткамі:

— Каго любіш? — пытаюся.

— Люблю Беларусь! — не міргнуўшы вокам, какетліва вольнічае яна.

— Тады ўзаемна, — кажу я не без іроніі, але з падтэкстам.

Так, спакваля, у чалавечым жыцьці паўстае і самая важная *постаць* — Айчыны.

Прамень

Сяржук Сокалаў-Воюш

Слова *прамень* Вацлаў Ластоўскі памылкова выводзіць ад слова *прамы* і падае цэлы шэраг вытворных — *праменны, прамянее, прамяністы, прамяністасьць, праменьчык*...